

RAPORT

Ewaluacja ex-ante

AKTUALIZACJI STRATEGII
ROZWOJU GMINY KARPACZ NA
LATA 2021-2030

Autorami „Ewaluacji ex-ante Aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Karpacz na lata 2021–2030 są członkowie zespołu specjalistów spółki REFUNDA z siedzibą we Wrocławiu.

www.refunda.pl

Spis treści

1. Wstęp	4
2. Założenia	5
3. Ocena trafności	7
4. Ocena przewidywanej skuteczności	12
5. Ocena spójności	14
6. Ocena przewidywanej efektywności	17
7. Wnioski i rekomendacje	18

1. Wstęp

Przeprowadzenie analizy ex-ante to obowiązkowy element tworzenia dokumentów strategicznych, co wprost wynika z art. 10 a ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2025 r., poz. 198). Zgodnie z jego treścią, podmiot opracowujący projekt Strategii rozwoju przeprowadza uprzednią ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju – przed jej przyjęciem.

Przedmiotowe opracowanie zawiera raport z przeprowadzonej ewaluacji ex-ante projektu Aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Karpacz na lata 2021–2030.

Ewaluacja ex-ante ma na celu znalezienie odpowiedzi na pytanie, czy działania planowane w ramach Strategii przyniosą zakładane efekty przy użyciu dedykowanych im instrumentów i zasobów. Ponadto proces ten ma za zadanie sprawdzenie, czy projektowana Strategia odpowiada na realne potrzeby i możliwości rozwoju Gminy. Ewaluacja polega na analizie przebiegu procesu tworzenia dokumentu, ale także analizie jego poprawności, trafności, spodziewanej efektywności, skuteczności i spójności.

Proces opracowania Aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Karpacz na lata 2021–2030 rozpoczęto w dniu 18 marca 2024 roku. Prace nad Strategią odbywały się w oparciu o Uchwałę nr XVII/64/2024 Rady Miejskiej w Karpaczu z dnia 30 października 2024 r. w sprawie trybu i harmonogramu opracowania projektu aktualizacji "Strategii Rozwoju Gminy Karpacz na lata 2021-2030", w tym trybu konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia

6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Pierwszym etapem opracowania Strategii Rozwoju było opracowanie Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej Gminy Karpacz obrazującej stan obecny Gminy i jej potencjał.

Projekt Aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Karpacz na lata 2021–2030 został poddany konsultacjom społecznym w ramach, których odbyły się dwa spotkania otwarte, a następnie opiniowaniu przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego, który zaopiniował projekt pozytywnie z rekomendacjami.

Zarząd wskazał jednak, że w świetle obowiązujących przepisów oraz stanu prawnego nie ma obecnie faktycznej możliwości opiniowania sposobu uwzględnienia w projekcie strategii ustaleń i rekomendacji zawartych w „Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030” (SRWD 2030), gdyż obowiązek ten został ustanowiony dopiero ustawą z 15 lipca 2020 r., a SRWD 2030 nie zawiera takich ustaleń i rekomendacji. Zarząd podkreślił, że w świetle zachowania mocy dotychczasowych strategii województw do 31 grudnia 2026 r. oraz w celu zapewnienia spójności z polityką przestrzenną województwa, projekt strategii gminnej powinien uwzględniać zapisy zawarte w obowiązującym „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego”.

2. Założenia

Ewaluacja ex-ante jest typem ewaluacji realizowanej przed przyjęciem Strategii oraz stanowi kompleksowe spojrzenie na całą ścieżkę procesu opracowania Strategii.

Ewaluacja po pierwsze ocenia: kompletność, poprawność, adekwatność, trafność oraz ewentualną aktualność wniosków płynących z diagnozy, a także wyjaśnia również przyczyny ewentualnych zmian, które zaszły w analizowanych obszarach. Jeśli zmiany te mogą znacząco wpłynąć na realizację lub oczekiwane efekty interwencji, konieczne jest wprowadzenie modyfikacji do planu operacyjnego lub założeń strategii.

Ponadto ewaluacja ex-ante służy do oceny, czy postawione cele są odpowiednio sformułowane i realne

do osiągnięcia w wyniku zaplanowanych działań oraz czy te działania można skutecznie zrealizować przy użyciu dostępnych zasobów. Na tym etapie analizuje się, jak diagnoza jest powiązana z planowanymi działaniami, zasobami i celami. Ten etap ewaluacji ex-ante powinien także uwzględniać szacowanie przewidywanego wpływu realizacji celów na rozwój lokalny w danym obszarze.

Kolejnym elementem oceny jest sprawdzenie, czy przyjęte założenia są zgodne z wytycznymi dokumentów nadrzędnych.

W przypadku ewaluacji ex-ante, wyróżnia się cztery podstawowe kryteria:

Trafność celów Strategii i planowanych działań względem zidentyfikowanych problemów i wyzwań społeczno-gospodarczych

Przewidywana skuteczność działań względem osiągnięcia wyznaczonych celów oraz metod ich wdrażania wraz z zabezpieczeniem odpowiednich zasobów

Spójność (wewnętrzna i zewnętrzna) zgodność powiązań występujących pomiędzy elementami projektu Strategii oraz zgodność celów projektu Strategii z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla

Przewidywana efektywność sumy nakładów przeznaczonych na realizację działań

Oceny poprawności dokonano na podstawie uprzednio wybranych kryteriów oraz pytań badawczych. Zadano następujące pytania badawcze:

- Czy trafnie zostały zidentyfikowane mocne i słabe strony oraz wyzwania rozwojowe?
- Czy wskazane w diagnozie problemy są aktualne?
- Czy projekt Strategii odpowiada na potrzeby i problemy rozwojowe gminy?

TRAFNOŚĆ

PRZEWIDYWANA SKUTECZNOŚĆ

- Czy prawidłowo określone zostały wskaźniki monitoringu Strategii?
- Czy zaprojektowany system realizacji strategii umożliwi osiągnięcie celów?

- Czy projekt Strategii jest spójny z dokumentami na poziomie regionalnym, w tym z dokumentami wojewódzkimi?
- Czy struktura strategii odpowiada wymogom zdefiniowanym w przepisach prawa?
- Czy przyjęty model opracowywania strategii odpowiedział na potrzeby społeczności obszaru?
- Czy wizja rozwoju i sformułowane cele strategiczne są spójne?

SPÓJNOŚĆ

PRZEWIDYWANA EFEKTYWNOŚĆ

- Czy wymiar finansowy strategii pozwoli na uzyskanie pożądaných efektów realizacji celów strategii?

3. Ocena trafności

Wnioski z diagnozy opracowano na podstawie danych statystycznych, głównie z Banku Danych Lokalnych GUS, a także z informacji dostarczonych przez inne instytucje publiczne oraz Urząd Miejski w Karpaczu. Przeanalizowano dane dotyczące Gminy Karpacz, uwzględniając występujące trendy.

Diagnoza jest wewnętrznie spójna, zawiera informacje, które pozwalają na sformułowanie kluczowych wniosków w dziedzinie sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Karpacz. Swoim zakresem obejmuje stan aktualny, czyli rok 2025 oraz w przypadku braku danych z tego roku, rok poprzedzający (2024 r.).

Diagnoza obejmuje:

- Uwarunkowania geograficzne,
- Ludność i zachodzące procesy demograficzne,
- Edukację,
- Kulturę, sport, turystykę i rekreację,
- Politykę społeczną,
- Ochronę zdrowia,
- Aktywność społeczną,
- Bezpieczeństwo publiczne,
- Podmioty gospodarcze i lokalny rynek pracy,
- Tereny inwestycyjne,
- Bezrobocie,
- Programy współpracy Gminy z innymi Jednostkami,
- Gospodarkę przestrzenną,
- Strukturę przestrzenną i uwarunkowania,
- Środowisko naturalne,
- Mieszkalnictwo,
- Infrastrukturę techniczną,
- Infrastrukturę drogową i dostępność komunikacyjną,
- Dochody budżetu Gminy,
- Zagrożenie powodzią i suszą,
- Obszary przewidziane do rewitalizacji,
- Wydatki budżetu Gminy,
- Wykonanie budżetu.

Ww. aspekty oparte zostały na wiarygodnych danych i przedstawione zostały w sposób kompleksowy,

a wynikające z nich problemy są aktualne. W projekcie Strategii zawarto podsumowanie wyników Diagnozy.

Strategia odpowiada na potrzeby i wyzwania rozwojowe Gminy, umożliwia wpływ na procesy społeczno-gospodarcze z dbałością o ochronę środowiska, uwzględnia wszystkie grupy interesariuszy oraz wyznacza kierunki rozwoju na nadchodzące lata. Wizja jest opisem pożądanego stanu Gminy w 2030 roku, wyrażeniem marzenia o Gminie. W trakcie opracowywania Strategii wyzwania rozwojowe zostały ujęte w formie konkretnych celów strategicznych i operacyjnych, co pozwoliło na zachowanie spójności oraz wzajemnego uzupełniania się elementów diagnostycznych i planowanych działań.

Cele strategiczne i operacyjne, a także kierunki działań obejmują różnorodne aspekty funkcjonowania Gminy Karpacz w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, co w całości umożliwia realizację przyjętej wizji rozwoju. Horyzont czasowy dokumentu – rok 2030 jest odpowiedni. Perspektywa 2030 r. przyświeca większości aktów nadrzędnych o charakterze regionalnym oraz krajowym. Zgodnie z zasadą ciągłości zarządzania strategicznego wprowadzono zmiany w stosunku do poprzedniej edycji dokumentu, jednocześnie zachowując kluczowe kierunki rozwojowe, co zapewnia spójność polityki Gminy. Cele, kierunki działań oraz priorytety zostały wypracowane we współpracy z przedstawicielami różnych środowisk.

Na podstawie wniosków płynących z Diagnozy wyznaczono główne problemy i potencjały rozwojowe.

Poniżej przedstawiono badanie dotyczące powiązania celów operacyjnych ze zidentyfikowanymi problemami i potencjałami rozwojowymi Gminy.

WYMIAR SPOŁECZNY

Poprawa jakości i poziomu życia mieszkańców

CEL OPERACYJNY	ODPOWIEDŹ NA PROBLEMY ROZWOJOWE	ODPOWIEDŹ NA POTENCJAŁY ROZWOJOWE
1.1 Rozwój dostępnych i zintegrowanych usług społecznych, kulturalnych zdrowotnych i edukacyjnych.	<ul style="list-style-type: none">Niezadawalający dostęp do opieki medycznej i profilaktyki zdrowotnej.Problemy demograficzne – ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji, starzenie się społeczeństwa.	<ul style="list-style-type: none">Bardzo dobra baza edukacyjna.Bogactwo tradycji i kultury.Szeroka oferta sportowa.
1.2 Poprawa bezpieczeństwa.	<ul style="list-style-type: none">Problemy związane z bezpieczeństwem publicznym.	
1.3 Aktywizacja i integracja mieszkańców.	<ul style="list-style-type: none">Niezadawalająca aktywność mieszkańców.Nadmierny napływ turystów przy braku skutecznego zarządzania ruchem turystycznym, który pozwalałby wykorzystać jego potencjał w sposób zrównoważony.	<ul style="list-style-type: none">Współpraca z powiatem karkonoskim i organizacjami pomocowymi ponadgminnymi.

WYMIAR GOSPODARCZY

Zintegrowany rozwój gospodarczy czerpiący z wewnętrznych i zewnętrznych zasobów

CEL OPERACYJNY	ODPOWIEDŹ NA PROBLEMY ROZWOJOWE	ODPOWIEDŹ NA POTENCJAŁY ROZWOJOWE
<p>2.1 Dywersyfikacja gospodarki poprzez rozwój innowacyjnych, kreatywnych i zrównoważonych branż.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Monokultura gospodarcza oparta na turystyce, co prowadzi do problemów z funkcjonowaniem rynku pracy. • Mało rozpoznawalne produkty lokalne. • Nadmierna zabudowa i intensywne inwestycje deweloperskie w przestrzeni miejskiej, prowadzące do ograniczenia terenów zielonych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Duża aktywność gospodarcza mieszkańców. • Potencjał rozwoju mikroprzedsiębiorczości w usługach dla mieszkańców i turystów.
<p>2.2 Podnoszenie jakości usług turystycznych i rozwój całorocznej, zrównoważonej turystyki</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Brak stabilności zatrudnienia wynikający z sezonowości ruchu turystycznego. • Problemy z nadmiernym obciążeniem infrastruktury turystycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Duży potencjał turystyczny. • Bardzo dobrze rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna. • Silna marka karpacza jako ośrodka turystycznego.
<p>2.3 Wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości oraz rozwój współpracy ponadgminnej na rzecz rynku pracy, turystyki i promocji gospodarczej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mało rozpoznawalne produkty lokalne. • Niezadowolająca aktywność mieszkańców. • Występowanie szarej strefy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Duża aktywność gospodarcza mieszkańców. • Stabilna sytuacja budżetowa. • Potencjał rozwoju mikroprzedsiębiorczości w usługach dla mieszkańców i turystów.

WYMIAR PRZESTRZENNY

Atrakcyjna dla mieszkańców i przyjazna środowisku przestrzeń miejska

CEL OPERACYJNY	ODPOWIEDŹ NA PROBLEMY ROZWOJOWE	ODPOWIEDŹ NA POTENCJAŁY ROZWOJOWE
3.1 Poprawa dostępności komunikacyjnej.	<ul style="list-style-type: none">• Brak komunikacji gminnej.• Zatory komunikacyjne w sezonie turystycznym.• Niedostateczna liczba miejsc parkingowych.	<ul style="list-style-type: none">• Budowa centrum przesiadkowego.
3.2 Rozwinięta i efektywna infrastruktura techniczna i drogowa.	<ul style="list-style-type: none">• Ograniczona przepustowość oczyszczalni ścieków.• Chaotyczna urbanizacja, rozumiana jako niedostosowanie infrastruktury technicznej do tempa i intensywności rozwoju zabudowy.	<ul style="list-style-type: none">• Budowa centrum przesiadkowego .
3.3 Racjonalne i ekologiczne zagospodarowanie przestrzeni z poszanowaniem środowiska i ładu urbanistycznego.	<ul style="list-style-type: none">• Niezadowolające zagospodarowanie przestrzeni publicznej.• Niezadowolające zagospodarowanie terenów zieleni.• Utrudniona realizacja inwestycji w związku z przepisami ochrony przyrody.• Tereny przeznaczone pod zabudowę stanowią niewielką część gminy ze względu na uwarunkowania przyrodnicze i ochronę środowiska, co skutkuje ich intensywnym wykorzystaniem.• Ograniczony dostęp do zasobów mieszkaniowych przystępnych cenowo.	<ul style="list-style-type: none">• Dostęp do terenów rekreacyjnych.• Atrakcyjne położenie gminy.• Dostęp do obszarów chronionych jako walor krajobrazowy.

WYMIAR KLIMATYCZNO-ŚRODOWISKOWY

Adaptacja do zmian klimatu oraz dbałość o środowisko przyrodnicze

CEL OPERACYJNY	ODPOWIEDŹ NA PROBLEMY ROZWOJOWE	ODPOWIEDŹ NA POTENCJAŁY ROZWOJOWE
4.1 Wzmacnianie odporności gminy na skutki zmian klimatu.	<ul style="list-style-type: none"> • Brak komunikacji gminnej. • Zatory komunikacyjne w sezonie turystycznym. • Niedostateczna liczba miejsc parkingowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa centrum przesiadkowego.
4.2 Rozwój odnawialnych źródeł energii i poprawa efektywności energetycznej budynków.	<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczona przepustowość oczyszczalni ścieków. • Chaotyczna urbanizacja, rozumiana jako niedostosowanie infrastruktury technicznej do tempa i intensywności rozwoju zabudowy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa centrum przesiadkowego .
4.3 Zrównoważone gospodarowanie zasobami przyrodniczymi i krajobrazowymi z poszanowaniem ich unikalnych walorów.	<ul style="list-style-type: none"> • Niezadowalające zagospodarowanie przestrzeni publicznej. • Niezadowalające zagospodarowanie terenów zieleni. • Utrudniona realizacja inwestycji w związku z przepisami ochrony przyrody. • Tereny przeznaczone pod zabudowę stanowią niewielką część gminy ze względu na uwarunkowania przyrodnicze i ochronę środowiska, co skutkuje ich intensywnym wykorzystaniem. • Ograniczony dostęp do zasobów mieszkaniowych przystępnych cenowo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostęp do terenów rekreacyjnych. • Atrakcyjne położenie gminy. • Dostęp do obszarów chronionych jako walor krajobrazowy.

W wyniku badania stwierdzono trafność określonych celów, względem rozpoznanych potencjałów i problemów Gminy. Cele nie zawsze odpowiadają bezpośrednio samemu wymiarowi funkcjonowania Gminy (gospodarczemu, przestrzennemu, społecznemu lub klimatyczno-środowiskowemu), w którym zostały określone obszary problemowe oraz te z potencjałem. Jednakże nie jest to błędem, ponieważ specyfiką celów i wymiarów jest ich wzajemne przenikanie się, dopełnianie i jednoczesne powiązanie z więcej niż jednym, co oznacza, że każde podejmowane działanie

wywiera równocześnie mniejszy lub większy wpływ na każdy z czterech wymiarów rozwojowych.

Końcowy projekt Strategii, obejmujący wizję, misję oraz cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań, został przekazany do konsultacji społecznych, dając mieszkańcom oraz lokalnym partnerom możliwość wyrażenia opinii na temat proponowanego dokumentu. Opinie zgłoszone podczas konsultacji wniosły wkład w proces formułowania kierunków działań. Dodatkowo, występuje spójność i wzajemne przenikanie się celów strategicznych.

4. Ocena przewidywanej skuteczności

W projekcie Strategii wskazano, że system oceny skuteczności realizacji Strategii obejmować będzie dwa elementy:

- Monitoring, którego celem jest uzyskanie kompletnej informacji dotyczącej rezultatów działań przyjętych do realizacji. Monitoringowi zgodnie z założeniami projektu, podlegać będą wskaźniki realizacji działań. Ponadto monitorowany będzie również poziom wdrażania założeń w dokumencie w postaci liczby i efektów zrealizowanych działań. Efektem prowadzonego monitoringu będzie raport z realizacji za rok poprzedni zawierający zestawienie wskaźników dla poszczególnych kierunków działań, których realizacja została podjęta w ramach każdego z celów strategicznych zapisanych w Strategii.
- Ewaluacja, która ma na celu uzyskanie odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób założenia i cele przekładane są na realne działania oraz wskazanie konieczności dokonania korekt (aktualizacji). W projekcie dokumentu Rekomenduje się przeprowadzenie dwóch przeglądów strategicznych w okresie obowiązywania strategii – 2027 r. (ewaluacja on-going) i 2030 r. (ewaluacja ex-post). Wynikiem przeprowadzonej ewaluacji po przyjęciu dokumentu, będzie szczegółowe sprawozdanie zawierające podsumowanie zestawień wyników uzyskanych w ramach monitoringu wraz z oceną

poziomu realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz kierunków działań.

Dla każdego celu strategicznego zostały wskazane zestawy wskaźników monitoringu Strategii, które pozwolą na obserwację postępu realizacji założeń oraz ocenę realizacji działań.

Monitoring strategii odnosi się do najważniejszych kluczowych zmian społecznych, gospodarczych i przestrzennych, jak i szczegółowych interwencji, które przyczyniają się do realizacji wizji rozwoju Gminy Karpacz.

System monitorowania i ewaluacji Strategii został zaprojektowany tak, aby zapewniał elastyczne i wiarygodne zarządzanie jej realizacją. System ten można uznać za dobrze przemyślany, spójny i efektywny, z realną możliwością reagowania na zmieniające się warunki. Taki sposób monitorowania wpłynie również na trwałość i stabilność zapisów Strategii.

Proponowany system monitoringu strategii rozwoju nie zawiera wartości liczbowych docelowych wskaźników. Takie podejście wynika z przyjęcia założenia, że na rozwój Gminy Karpacz wpływa szereg różnorodnych czynników, zarówno na szczeblu lokalnym, krajowym jak i nawet europejskim i światowym, które często zostają poza możliwością bezpośredniej kontroli przez samorząd Gminy. Najistotniejszym jest zatem realizacja zaplanowanych trendów każdego z określonych wskaźników.

Wskaźniki monitoringu zostały prawidłowo określone w projekcie Strategii, co zostało m.in. stwierdzone na podstawie spełnianych przez nich wymogów takich jak:

- wskazanie kierunków zmian lub osiągnięcia docelowych produktów celów,
- prostota nadzorowania,
- odzwierciedlenie najistotniejszych rezultatów określonych celów,
- pozyskanie danych o realizacji wskaźnika nie przewyższa wartości jego realizacji.

Cele ustanowione w projekcie zostały opracowane według koncepcji SMART, wszystkie z nich spełniają takie wymagania jak:

- mierzalność – można zmierzyć efekt prowadzonych działań,
- osiągalność – cele są możliwe do spełnienia,
- specyficzność – cele są wyraźnie zdefiniowane i zrozumiałe,
- istotność – cele są wyraźnym krokiem na przód,
- ograniczenie w czasie – jest określony horyzont czasowy realizacji celów.

Cele strategiczne i operacyjne zostały opracowane tak, aby poprzez konkretne kierunki działań wspierać realizację przyjętej wizji i misji. Właściwe powiązanie wizji z celami wskazuje na trafne podejście, co daje podstawy, by sądzić, że realizacja tych celów doprowadzi do osiągnięcia wyznaczonej wizji.

W projekcie Strategii w ramach systemu realizacji opisane zostały również wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych. Dokumenty wykonawcze względem Strategii Rozwoju Gminy stanowią obowiązkowe lub fakultatywne plany, programy i strategie sektorowe. Podczas tworzenia nowych i aktualizacji

dotychczas obowiązujących gminnych programów, planów i strategii sektorowych, należy pamiętać by były one zgodne z treścią Strategii – są one bowiem dokumentami wykonawczymi względem Strategii.

Zgodność pomiędzy wskazanymi dokumentami dotyczyć będzie:

- wizji rozwoju Gminy,
- celów - opracowania wykonawcze powinny wynikać i/lub wpisywać się w cele wyznaczone w dokumencie Strategii,
- kierunków i działań,
- oczekiwanych rezultatów - wdrażanie dokumentów wykonawczych powinno wspierać osiągnięcie docelowych wskaźników założonych w Strategii,
- wytycznych i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.

W powyższym kontekście w projekcie Strategii dokonano przeglądu obowiązujących dokumentów wykonawczych Gminy wraz z określeniem ich zgodności z niniejszą Strategią oraz wskazaniem ewentualnej potrzeby wprowadzenia zmian. Ocenie poddano łącznie 15 różnych dokumentów lokalnych dotychczas opracowanych lub możliwych do opracowania z różnych dziedzin takich jak: planowanie przestrzenne, energetyka, gospodarka komunalna, ochrona zabytków, ochrona środowiska, polityka społeczna, rozwój lokalny czy zarządzanie kryzysowe.

Można zatem stwierdzić, że system realizacji Strategii Rozwoju Gminy Karpacz na lata 2021–2030 należy uznać za kompletny i odpowiadający wyzwaniom i celom, jakie będą wdrażane i realizowane na terenie Gminy.

5. Ocena spójności

Projekt Strategii został przygotowany w konwencji partycypacyjno-ekspertyznej. W tworzenie Strategii zaangażowane były różne grupy podmiotów i środowisk – władze samorządowe, ze względu na ich znajomość uwarunkowań Gminy i mieszkańców, z uwagi na to, że są oni odbiorcami działań zawartych w Strategii, a także specjalistów, mających bezstronne i obiektywne spojrzenie na sytuację i zmiany w Gminie. Model partycypacyjno-ekspertyznej jest zbieżny z modelem stosowanym dla dokumentów wyższego szczebla.

Podjęto odpowiednie działania informacyjne, aby umożliwić różnym podmiotom oraz osobom zapoznanie się z projektem strategii i zgłoszenie do niego uwag oraz propozycji.

Zawartość Strategii Rozwoju Gminy Karpacz na lata 2021–2030 uwzględnienia wymagania określone w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności w:

- ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska,
- ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne.

Odnosząc się w szczególności do art.10e ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, który określa zasady dotyczące opracowania strategii rozwoju Gminy takie jak:

- wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach

prowadzenia polityki rozwoju, przygotowanej na potrzeby tej strategii,

- cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym,
- kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych,
- oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia,
- model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy,
- ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie,
- obszary strategicznej interwencji,
- system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych,
- ramy finansowe i źródła finansowania.

Projekt Strategii zawiera wszystkie powyżej wymienione elementy. Za niekompletne można uznać ramy finansowe, jednak określenie nakładów finansowych w tak dynamicznie zmieniającym się środowisku i otoczeniu w jakim funkcjonują samorządy jest bardzo trudne do określenia na etapie powstawania Strategii. Związane jest to z wielopodmiotowością procesu wdrażania, trudną do przewidzenia sytuacją gospodarczą i geopolityczną, inflacją, PKB, możliwymi zmianami systemowymi oraz nieprzewidywanymi wydarzeniami. Trafnie natomiast zostały wskazane potencjalne źródła finansowania działań.

Na pozytywną ocenę spójności składają się cele, które zostały zidentyfikowane na podstawie kompleksowej diagnozy sytuacji Gminy, w którą byli zaangażowani zarówno mieszkańcy jak i przedstawiciele kluczowych podmiotów i instytucji działających na terenie Gminy. Diagnoza stanowi odrębny dokument, w którym zebrano i przeanalizowane kluczowe dla opracowania Strategii dane. W samym projekcie Strategii zawarto natomiast najważniejsze wnioski płynące z Diagnozy. Przeprowadzona analiza obejmuje zarówno analizy ilościowe jak i jakościowe jak i analizę problemów i potencjałów Gminy.

Cele strategiczne zostały pogrupowane zgodnie z czterema wymiarami rozwojowymi:

- wymiarem gospodarczym,
- wymiarem społecznym,
- wymiarem przestrzennym,
- wymiarem klimatyczno-środowiskowym

Określone cele strategiczne spójne są z wizją Gminy i wzajemnie się przenikają, co odpowiada na obowiązujące przepisy prawa, które kładą nacisk na tworzenie zintegrowanych dokumentów strategicznych. Dla każdego celu strategicznego określono cele operacyjne. Przedstawione w poszczególnych celach kierunki działań wpisują się w zakres określonych celów strategicznych i operacyjnych, które te działania powinny realizować.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej składa się z części opisowej i graficznej. Przedstawiony w projekcie Strategii rysunek modelu przedstawia: ośrodek lokalny, hierarchię osadniczą, obszar rewitalizacji, infrastrukturę drogową, linie kolejową, linie energetyczne, aspekty użytkowania terenu, podział na strefy funkcjonalno-krajobrazowe, aspekty środowiskowe, aspekty hydrologiczne oraz planowane kierunki działań.

Odnosząc się do określonych celów i modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej sformułowane zostały ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania u prowadzenia polityki przestrzennej.

Wymaganym elementem strategii rozwoju Gminy jest również wskazanie obszarów strategicznej interwencji. Są to obszary o zidentyfikowanych lub potencjalnych uwarunkowaniach społecznych, gospodarczych, przestrzennych lub powiązaniach funkcjonalnych decydujących o występowaniu barier rozwoju lub możliwych do wykorzystania potencjałów rozwojowych. W Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2030 Gmina Karpacz została przydzielona do

regionalnych obszarów funkcjonalnych strategicznej interwencji. Z racji tego, że w dotychczasowej polityce rozwoju Gminy Karpacz nie określono wewnętrznych obszarów strategicznej interwencji, w projekcie Strategii wskazano obszary rewitalizacji, które spełniają kryteria tych obszarów.

System wdrażania Strategii został przedstawiony w sposób ogólny. Po przyjęciu Strategii należy dokonać szczegółowe podziału planowanych działań pomiędzy poszczególnymi podmiotami.

Elementy Strategii są ze sobą wewnętrznie spójne. Spełnione zostały również wymagania ustawy o samorządzie gminnym, które mówią o sporządzeniu strategii w formie tekstowej oraz wybranych części w formie graficznej. W projekcie Strategii zawarte zostały mapy i grafiki to zobrazowania treści, przedstawienia obszarów strategicznej interwencji oraz modelu funkcjonalno-przestrzennego.

Horyzont czasowy projektowanej Strategii określony do 2030 jest spójny z horyzontem czasowym dokumentów strategicznych wyższego szczebla w tym ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2030.

Cele strategiczne wyznaczone w Strategii Rozwoju Gminy Karpacz są zgodne z założeniami programowymi dokumentów wyższego rzędu. Strategia jest spójna z obowiązującymi aktami strategicznymi, planistycznymi oraz operacyjnymi obowiązującymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym, ponadlokalnym i powiatowym, które mogą być istotne dla realizacji polityki rozwoju Gminy Karpacz, w tym w szczególności z:

- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030.
- Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do roku 2030.
- Programem Rozwoju Powiatu Karkonoskiego na lata 2021-2027

GMINA Strategia Rozwoju Gminy Karpacz na lata 2021-2030	POWIAT Program Rozwoju Powiatu Karkonoskiego na lata 2021-2027	WOJEWÓDZTWO Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030	KRAJ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
Cel strategiczny 1 Poprawa jakości i poziomu życia mieszkańców	Cel strategiczny 1 Rozwój kapitału ludzkiego, współpraca z organizacjami pozarządowymi	Cel strategiczny 2 Poprawa jakości i dostępności usług publicznych	Cel 2 Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych
	Cel strategiczny 5 Poprawa infrastruktury publicznej oraz dostępności usług	Cel strategiczny 3 Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego	Cel 3 Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie
Cel strategiczny 2 Zintegrowany rozwój gospodarczy czerpiący z wewnętrznych i zewnętrznych zasobów	Cel strategiczny 2. Poprawa atrakcyjności turystycznej powiatu karkonoskiego, Wsparcie przedsiębiorczości	Cel strategiczny 1 Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu	Cel 1 Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym
	Cel strategiczny 5 Poprawa infrastruktury publicznej oraz dostępności usług	Cel strategiczny 4 Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego	Cel 2 Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych
Cel strategiczny 3 Atrakcyjna dla mieszkańców i przyjazna środowisku przestrzeń miejska	Cel strategiczny 3 Poprawa jakości środowiska	Cel strategiczny 4 Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego	Cel 1 Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym
	Cel strategiczny 4 Poprawa dostępności komunikacyjnej, zagospodarowanie Przestrzeni		Cel 3 Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie
Cel strategiczny 4 Adaptacja do zmian klimatu oraz dbałość o środowisko przyrodnicze	Cel strategiczny 3 Poprawa jakości środowiska	Cel strategiczny 4 Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego	Cel 1 Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym

6. Ocena przewidywanej efektywności

W projekcie Strategii określono również ramy finansowe i źródła finansowania. Wśród potencjalnych źródeł finansowane zostały wskazane:

- środki własne Gminy Karpacz,
- środki budżetu jednostek samorządu terytorialnego, w tym województwa i powiatu,
- środki pochodzące z budżetu państwa,
- środki funduszy celowych np. pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji Inicjatyw Wspólnotowych oraz Wspólnej Polityki Rolnej,
- inne fundusze ze źródeł europejskich jak np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki sektora prywatnego, w tym formuła partnerstwa publiczno-prywatnego oraz fundusze sektora pozarządowego,
- środki własne interesariuszy uczestniczących w realizacji Strategii,
- kredyty bankowe, pożyczki oraz inne instrumenty finansowe.

Z punktu widzenia dostępnych środków zewnętrznych, najistotniejszym źródłem finansowania, zarówno w zakresie zadań inwestycyjnych, jak i tzw. „projektów miękkich”, czyli projektów ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich, są fundusze europejskie.

Wskazane potencjalne źródła finansowania, przy sprzyjających uwarunkowaniach zewnętrznych, wykazują duże prawdopodobieństwo realizacji działań wskazanych w projekcie Strategii, których wdrożenie przyczyni się do osiągnięcia stanu wskazanego w wizji Gminy na rok 2030.

W projekcie Strategii nie zostały wskazane szacunkowe nakłady finansowe potrzebne do realizacji postawionych celów. Związane jest to z wielopodmiotowością procesu wdrażania, trudną do przewidzenia sytuacją gospodarczą i geopolityczną, inflacją, PKB, możliwymi zmianami systemowymi oraz nieprzewidywanymi wydarzeniami.

Ocena efektywności finansowej dokumentu na jego początkowym stadium jest trudna do określenia. Zaleca się jej dokładne zbadanie wraz z postępem realizacji działań w trakcie opracowywania ewaluacji śródkresowej – 2027 r. (ewaluacja on-going) i końcowej w 2030 r. (ewaluacja ex-post).

Ponadto system ewaluacji oraz monitoringu również służy zapewnieniu efektywności realizacji Strategii. Umożliwia on identyfikację potencjalnych zagrożeń i ewentualną konieczność modyfikacji pierwotnie zaplanowanych działań.

Opierając się na informacjach przedstawionych w projekcie Strategii, analizując zdolność Gminy do realizacji zadań wynikających z zapisów Strategii i odnosząc się do danych przedstawiających stan finansów gminnych można stwierdzić, iż istnieją czynniki i możliwości osiągnięcia pożądaných efektów realizacji celów Strategii.

7. Wnioski i rekomendacje

Przedmiotem badania ewaluacyjnego ex-ante była ocena projektu Aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Karpacz na lata 2021-2030. Proces ewaluacji ex-ante dla projektu Strategii został przeprowadzony po zakończeniu konsultacji społecznych oraz uzyskaniu wymaganych prawem opinii. Dokument powstał zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz standardami tworzenia dokumentów strategicznych. Odpowiada również wymogom jakie stawiane są tego rodzaju dokumentom pod względem formalnym, proceduralnym, merytorycznym i metodycznym, ponadto:

- Dokument został przygotowany z wykorzystaniem rzetelnych źródeł informacji.
- Projekt Strategii odpowiada na potrzeby i wyzwania rozwojowe Gminy, umożliwiając wpływ na procesy społeczno-gospodarcze. Uwzględnia problemy wszystkich grup interesariuszy i wyznacza kierunki rozwoju na nadchodzące lata.
- Trafnie zostały zidentyfikowane problemy i potencjały rozwojowe.
- Wizja, misja oraz cele strategiczne zawarte w dokumencie są spójne i zgodne z planami i oczekiwaniami społecznymi oraz gospodarczymi. Zostały one dodatkowo wzmocnione dzięki udziałowi społeczności w konsultacjach społecznych.
- Projekt Strategii charakteryzuje się spójnością wewnętrzną i zewnętrzną.
- Zaprojektowany system realizacji strategii umożliwi osiągnięcie celów.
- Wskaźniki określone w Strategii umożliwią monitorowanie efektywności realizacji jej założeń oraz miarodajnej oceny. Dają one również możliwość prowadzenia cyklicznej obserwacji postępu w kontekście osiągania celów.
- System wdrażania Strategii został przedstawiony w sposób ogólny. Po przyjęciu Strategii należy dokonać szczegółowe podziału planowanych działań pomiędzy poszczególnymi podmiotami.
- Dokument uzyskał możliwość odstąpienia od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.
- Wskazane potencjalne źródła finansowania, przy sprzyjających uwarunkowaniach zewnętrznych, wykazują duże prawdopodobieństwo realizacji działań wskazanych w projekcie Strategii.
- Ocena efektywności finansowej dokumentu na jego początkowym stadium jest obecnie trudna do określenia. Zaleca się jej dokładne zbadanie wraz z postępującą realizacją działań w trakcie opracowywania ewaluacji śródkresowej – 2027 r. (ewaluacja on-going) i końcowej w 2030 r. (ewaluacja ex-post).